

La renúncia d'un bisbe compromès

Francesc Xavier Ciuraneta ha demanat al Vaticà que el rellevi al capdavant de la diòcesi de Lleida. "Les limitacions que m'imposa el parkinson m'estan incapacitant", ha confessat. El bisbe ha estat un ferm defensor de la unitat del Museu Diocesà de Lleida en el litigi que enfronta des de fa més de deu anys la diòcesi catalana amb Barbastre.

El bisbe de Lleida va comunicar la seva renúncia al càrrec en una carta dirigida al papa el passat 1 de febrer. A l'espera que nomenin el seu substitut, Francesc Xavier Ciuraneta, el bisbe que ha posat contra les cordes la Generalitat i el mateix Vaticà amb la seva ferma defensa de la unitat de l'art del Museu Diocesà, ha deixat provisionalment el vicari Joan Ramon Ezquerria al davant de la diòcesi. Ciuraneta s'ha rebel·lat sempre contra els continus pronunciaments del Vaticà a favor de la diòcesi de Barbastre-Montsó en el litigi que mantenen els dos bisbats després de la segregació de diverses parròquies de la Franja de la diòcesi de Lleida fa ja més de deu anys, l'any 1995. A més dels diferents pronunciaments del Vaticà contra les tesis de Lleida, Ciuraneta ha hagut d'afrontar la tibiesa dels diferents governs de la Generalitat (primer del convergent i ara del d'esquerres) en la defensa dels interessos de la diòcesi lleidatana.

Després de la segregació de 110 parròquies aragoneses –moltes d'elles de la Franja– del bisbat de Lleida per agregar-les posteriorment a Barbastre-

Montsó, aquesta diòcesi va demanar el retorn de les obres d'art del Museu Diocesà de Lleida que procedien d'aquestes parròquies. Lleida sempre s'hi ha oposat al·legant la unitat de la col·lecció museística, un argument que impedeix, per raons d'interès cultural, que moltes obres d'art exposades en els museus més importants del món retornin als seus llocs d'origen. Si es trenca en aquest cas l'argument de la unitat museística, l'Ajuntament de la Vall de Boí ja ha avançat que exigirà el retorn de les pintures romàniques que es troben el Museu Nacional d'Art de Catalunya, inclòs el Pantocràtor de Tatull, una de les joies de la pintura romànica europea. En aquesta reclamació l'Ajuntament de la Vall de Boí comptaria amb el suport de la Diputació de Lleida, que ha estat l'única institució catalana que ha donat un suport més o menys explícit a Ciuraneta en la seva croada per defensar la unitat de la col·lecció del Diocesà. Aquest suport de la Diputació, però, s'ha donat només en els últims quatre anys, des que la Generalitat és governada pel tripartit d'esquerra. Abans, quan a la Generalitat hi havia Convergència i Unió,

L'home de l'Assemblea Diocesana

Amb el nomenament de Francesc Xavier Ciuraneta com a bisbe de Menorca, es posava en marxa el tercer pontificat del postconcili a l'illa, després dels de Miquel Moncadas Noguera (1969-1977) i del llarg pontificat del carismàtic Antoni Deig Clotet (1977-1990). El ministeri episcopal del bisbe Ciuraneta a Menorca (1991-1999) va deixar una empremta profunda entre els feligresos de la diòcesi.

Home conservador en temes doctrinals i lligats a la praxi de l'Església, com ara la catequesi, la litúrgia, o la moralitat entesa en un sentit ampli, i al mateix temps avançat en temes socials, on va donar un impuls important a la

feina d'institucions com Caritas i a la participació dels laics dins l'església, potser el seu major mèrit va ser, com ha destacat el vicari general de la diòcesi de Menorca, Rafel Portella, el fet de "donar entrada, a través de l'Assemblea Diocesana (1996-98) a les diverses veus presents dins l'Església i a la pluralitat de pensament".

Francesc Xavier Ciuraneta i Aymí va ser nomenat oficialment prelat de la diòcesi menorquina per la Santa Seu el 13 de juny de 1991. El 14 de setembre, dia de l'Exaltació de la Santa Creu, d'aquell mateix any era consagrat bisbe a la catedral de Menorca, de mans del que fou nunci a Espanya, monsenyor

Mario Tagliaferri, i de diversos prelats de Catalunya i Balears i d'arreu de l'estat espanyol, i va prendre possessió de la diòcesi.

Segons ha destacat el doctor en Història, Guillem Pons, Ciuraneta va proveir ben aviat la diòcesi menorquina dels consells de govern necessaris. El 10 de novembre va constituir el Consell del Presbiteri i el 28 de març de 1992 el Consell Pastoral Diocesà, els dos òrgans de consulta per a la tasca de pastor.

Durant el seu pontificat, Ciuraneta faria dues vegades la visita ad limina a Roma: tot just haver estrenat el seu ministeri episcopal i el setembre del 1998.

Si ens capbussem en la tasca que va tirar endavant al capdavant de la diòce-

el mateix partit que a la Diputació de Lleida, aquesta institució era igual de tèbia que l'administració autonòmica. Ciuraneta, doncs, ha hagut de lluitar en molts moments pràcticament sol, perjudicat per uns interessos polítics que sembla que van en contra de la diòcesi de Lleida. Des que governa el tripartit a Catalunya, sempre ha planat la sospita que el president socialista de la Generalitat –abans Maragall, ara Montilla– ha volgut evitar un enfrontament amb el president d'Aragó, el catalanoparlant Marcel·lí Iglesias, natural de la petita localitat ribagorçana de Bonansa.

Ara, amb la mateixa valentia que ha defensat la unitat del Diocesa tot i la manca de suport de les institucions polítiques catalanes, el bisbe Ciuraneta ha presentat la renúncia per raons de salut davant del papa Benet XVI. Ciuraneta s'ha emparat en el canon 402 del dret canònic, que contempla en el seu paràgraf 2 que el bisbe que "per malaltia o per una altra causa greu" no pugui desenvolupar en bones condicions el seu ofici pot presentar la renúncia. Fins i tot es recomana "vivament" que ho faci. El bisbe ha meditat molt la seva decisió després de passar uns quants dies en una clínica a causa d'una insuficiència respiratòria. Finalment, fent cas "a amics i a metges", ha presentat la renúncia després de prendre una de-

Francesc Xavier Ciuraneta, bisbe de Lleida.

si, ens trobem amb dos fets diocesans importants. Un d'ells, sens dubte, és la celebració del II Centenari de la Restauració de la diòcesi menorquina, que va promoure i a través de la qual va aprovar un important document amb propostes d'actuació prou rellevant, com l'aprovació del Pla pastoral diocesà 1999-2002 i el nou organigrama diocesà, on les pastorals de Família, Joventut i Ensenyament prenen força com a prioritats pastorals dels cursos venidors.

Amb Ciuraneta al Bisbat s'inicià també la revisió del directori sacramental, com demanava, de fet, l'Assemblea Diocesana, que es posà ben aviat en mans dels especialistes litúrgics.

Acabada l'Assemblea Diocesana va iniciar la visita pastoral que el va portar

a fer-se més present a les parròquies de l'arxiprestat de Ciutadella, on va entrar en contacte amb els consells parroquials, els malalts i la catequesi.

Al llarg del seu pontificat, el bisbe Ciuraneta va mostrar una preocupació especial per la pastoral vocacional a la diòcesi, així com per la promoció laical a les delegacions diocesanes i la formació permanent dels preveres.

En matèria d'infraestructures, Francesc Xavier Ciuraneta inaugurava el 23 de maig de 1998 les obres de remodelació del seminari diocesà, alhora que continuava la tasca de potenciar la reforma de la seu de Menorca. El 29 d'octubre de 1999, el papa Joan Pau II nomenà Ciuraneta bisbe de la diòcesi de Lleida, de la qual prengué possessió el desembre.

Ciuraneta ha escrit una de les pàgines importants de la història dels pontificats del postconcili a Menorca, una etapa durant la qual s'han duit a terme, des de temps del bisbe Moncadas, la renovació pastoral i litúrgica postconciliar, la celebració del VII Centenari de la Reconquesta de Menorca i l'inici de les obres de restauració de la catedral (1987), juntament amb altres fets importants, com la celebració de l'Assemblea Diocesana (1996-98) que ja hem esmentat, l'aprovació del pla director de la catedral (1999) i la posada en marxa del pla pastoral diocesà 1999-2002 com a aportació diocesana a la celebració del Gran Jubileu de l'Encarnació a l'inici del tercer mil·lenni.

Carles Marques

cisió "personal i lliure", segons que va explicar als mitjans el passat dia 2, un dia després de comunicar la renúncia al papa.

Ciuraneta, de 66 anys, va arribar a Lleida a final del 1999 i es retirarà a la seva localitat natal, la Palma d'Ebre. Tècnicament serà bisbe fins que el papa no hagi nomenat el seu successor, tot i que el vicari general de la diòcesi, Joan Ramon Ezquerria, s'ha fet càrrec de bona part de les seves funcions. Si el seu antecessor en el càrrec, Ramon Malla, va haver d'esperar dos anys des que va demanar ser jubilat als 75 anys fins que es va nomenar el seu substitut, en aquest cas, com que es tracta d'una causa de força major, es presumeix que Roma tancarà molt abans la successió.

Ciuraneta se n'ha anat demanant perdó als mitjans de comunicació perquè no sempre ha pogut establir-hi "complicitat". Sense fer menció explícita al conflicte del Diocesà, el bisbe ha volgut deixar clar que si en algunes

ocasions ha estat molt prudent no ha estat per mala fe, sinó per "mirar pel bé de tots". Amb aquestes paraules el bisbe s'ha pogut referir veladament a la dificultat que ha comportat la seva lluita per la defensa de la unitat del Museu Diocesà. Quan va ser nomenat bisbe de Lleida, l'any 1999, Ciuraneta es va quedar parat que pràcticament totes les preguntes que li van fer els mitjans de comunicació tractaven el litigi que enfrontava la seva diòcesi amb la de Barbastro-Montsó per les obres del Diocesà. De fet, quan va arribar sabia molt poca cosa de la polèmica segregació i del posterior conflicte per les obres d'art. Però ben aviat es va posar les piles i va demostrar que era un home de recursos. Literalment. N'ha presentat tants com resolucions vaticanes contra els interessos de la diòcesi de Lleida ha dictat el Vaticà, i n'han estat moltes. Ciuraneta va tenir molt clar el que havia de fer quan va veure les proves que acreditaven que

les obres són de Lleida i va saber que Roma no s'havia pronunciat mai sobre aquestes proves per un defecte de forma. Ha demanat la nul·litat dels decrets de la Signatura Apostòlica que donen la raó a Barbastro-Montsó, ha recusat membres d'aquesta Signatura, ha elevar súpliques al papa, ha impugnat el mediador que ha nomenat Roma en el conflicte, ha recorregut contra les decisions de la nunciatura, etcètera, etcètera. Una vegada esgotada la via administrativa vaticana sense aconseguir que s'hagin valorat les proves de Lleida, ara intentava que es pronunciï la justícia canònica. Si les administracions catalanes l'haguessin acompanyat en el seu entusiasme, probablement ara la solució del litigi estaria molt més a prop de les tesis de Lleida que no de les de Barbastro-Montsó. Però els interessos polítics li han anat en contra, i ha hagut de lluitar pràcticament sol.

Anna Sàez